

יום ראשון ז' תשרי תשפ"ג
02 אוקטובר 2022
נפט_764_2022

הנדון: חוות דעת לענין היתרונות האנרגטיים הצפויים למדינת ישראל מהגעה להסכמות ביחס לגבולה הימי הצפוני

בעשור האחרון התקיימו מספר נסיונות להגעה להסכמות בנוגע למחלוקת היכן עובר קו הגבול הימי הצפוני של ישראל. נסיונות אלו, שכללו גם בעבר מאמצי תיווך אמריקאים לא נשאו פרי והשאירו את הצדדים במחלוקת ללא התקדמות היכולה להוביל לשיפור המצב האנרגטי והכלכלי בישראל ואף בלבנון.

במהלך השנתיים האחרונות מאז החל המשא ומתן הישיר בנאקורה ובהמשך, דרך המתווך האמריקאי שמונה על ידי הנשיא בידן, מקדם משרד האנרגיה יחד עם שותפיו במשרדי רה"מ, החוץ, הביטחון והמשפטים מהלך להגעה להסכמות בנוגע לקו הגבול. צוותי העבודה בדעה כי למדינת ישראל ינבעו תועלות רבות ממציאות חדשה זו. במסמך זה אתמקד ביתרונות למשק האנרגיה, שהינם חלק ממכלול רחב, של יתרונות ביטחוניים, כלכליים, ומדיניים.

לסיים המו"מ בעת הקרובה ובמיוחד להגעה להבנות לגבי מיקומו המסכם של קו הגבול הימי במים הטריטוריאליים ובמים הכלכליים של ישראל יתרונות אנרגטיים בהיבטים הבאים:

א. מדינת ישראל הכריזה באחרונה על כוונתה לצאת ל"הליך תחרותי רביעי" המיועד לקבלת הצעות לצורך חיפוש ופיתוח מאגרים של גז במים הכלכליים והטריטוריאליים. המים הכלכליים והטריטוריאליים מחולקים לבלוקים הכוללים אפשרות הן לחיפוש והן להפקה, נכון לעכשיו לאורך קו הגבול הצפוני למדינת ישראל 5 בלוקים (4,7,8,15,16) וזאת בנוסף לבלוק 72 הנמצא בבסיס הדיונים אל מול הלבנונים.

לאור המשא ומתן ביחס לקו, נמנעה המדינה דה פקטו לקדם את היכולת לחפש ולהפיק בבלוקים ימיים אלו. הגעה להסכמות בהקדם, ובוודאי שלפני היציאה להליך התחרותי הרביעי, תאפשר להגדיל את היצע הבלוקים אשר יופצו במסגרת ההליך התחרותי לקבלת הצעות. חלק מבלוקים אלו יוצעו לראשונה לשיווק במסגרת ההליך הצפוי, דבר שלא נעשה עד כה. ככל שיוגשו הצעות מתאימות עבור בלוקים אלו (אשר אינם רחוקים מהגילויים שנמצאו בקידוח כריש) ניתן לחפש ואולי אף למצוא מקורת אנרגיה נוספים הנדרשים לעתידה של מדינת ישראל ויכולים לסייע גם להיקפי היצוא ולהצלחת ישראל לסייע לאירופה המשוועת למקורות גז טבעי.

ב. המציאות של מחלוקת על הגבול הימי, ביחד עם מצבה האנרגטי הרעוע של לבנון, יצרו מצג של חיכוך סביב מקורות האנרגיה של ישראל. מצג זה הינו מציאות העלולה לגרום לחברות בינ"ל בתחום האנרגיה, להירתע מלהצטרף לניסיונות החיפוש באזור אגן הים התיכון בכלל ובמים הישראליים בפרט בשל מציאות חיכוכית או שנדמת ככזו. לאור האמור, השגת הסכמות בזמן הקרוב תייצר רגיעה ותגדיל את פוטנציאל החברות השוקלות להתמודד בהליך התחרותי המתוכנן בישראל.

ג. חברת אנרגיאן עורכת בשנה האחרונה קידוחי חיפוש בנקודות נוספות הנמצאות ברישיונה, ובשל שטחו יכולה לבצע עוד קידוחים אותם טרם תכננה. פיתוח קידוחים נוספים של חברת אנרגיאן או של גורמים שלישיים ככל שיקבלו רישיונות הינם בעלי פוטנציאל חיבור כלכלי וטכני לאסדת ההפקה הצפה של אנרגיאן (אסדת כריש). קידום מערכות החיבור הללו יהיו קשים ליישום ככל שהאזור ימשיך להיות אזור במחלוקת. לאור האמור הגעה להסכמות תסיר חששות אלו ותאפשר לחברות ההפקה השונות הן פיתוח והן חיבור צנרת תת ימית תחת תחושת וודאות ורגיעה משמעותית. מציאות זו תתרום גם היא לפיתוח מקורת האנרגיה של ישראל.

ד. בהקשר זה יצוין כי חברת אנרג'יאן מתקדמת עם פיתוח מאגר הגז כריש, שדה בעל חשיבות רבה באספקת גז טבעי בישראל, השדה נחוץ לצרכי אספקה שוטפת למספר לקוחות משמעותיים במשק האנרגיה הישראלי וכן לשם יצירת תחרות במשק ובין השאר ההפקה מהמאגר תאפשר את קיומם המלא של הסכמי היצוא של ישראל. מאגר כריש עצמו מצוי מחוץ לאזור המחלוקת ואינו קשור למשא ומתן. עם זאת, ממשלת לבנון וארגון חיזבאללה מנסים לייצר זיקה בין המשך פיתוח המאגר לבין המשא ומתן על קו הגבול הימי, על כל המשתמע מכך.

ה. הערכת אפשרויות הפיתוח של מאגר "צידון" המצוי משני עברי הקו הימי בוצעה בתנאי אי וודאות גבוהים (גודל המאגר אינו ידוע, תוכנית ההפקה אינה ברורה), נכון לעכשיו אי ההסכמות מובילות לחוסר יכולת לאמוד בצורה מקצועית את גודלו וחוסר יכולת להגיע לקבלת החלטה לגבי תהליכי הפיתוח שלו. הסדר של קו הגבול הימי הינו הבסיס הקריטי לפעולות נוספות אותן יש לבצע בהיבטים המקצועיים ביחס למאגר. פעולות אלו יאפשרו להתקדם בפיתוח של המאגר, על היתרונות הכלכליים הטמונים בכך לישראל וללבנון.

בברכה

חן בר-עסף
מ"מ הממונה על ענייני הנפט

העתקים:

מר ליאור שילת- מנכל משרד האנרגיה

מר אלעד גולן- מנהל תחום רגולציה נפט

עו"ד יאיר אריאלי- הלשכה המשפטית משרד האנרגיה